

Ha csak 12 perced lenne hátra?

A bombanő

(Monológ, melynek részvevői a bombanő, egy névtelen politikus, annak testőrei és szeretője, isten és az angyalok kórusa, egy férge, Leonardo da Vinci Mona Lisája, búsz barátom, az anyám és én.)

A szöveghez felhasználtam újságcikkeket, kutatási anyagokat és különféle iratokat a terrorizmus elleni harc nemzetközi központjaiból. Köszönetet mondok a Rockefeller Alapítványnak, a Bellagio Conference and Study Center-béli kollégáimnak és barátaimnak. Jean Arasananyagának és Sidney Straussnak megkülönböztetett hálával tartozom.

1.

A halál bizonyos esetekben operatív módszerként jelenik meg. A definíció így szól: „Az öngyilkos merénylet politikailag motivált, tudatosan kivitelezett erőszakos támadás. Az elkövető szándéka az, hogy a választott célponttal együtt ő maga is felrobbanjon. Az elkövető előre bekalkulált biztos halála a támadás sikerének feltétele.” Továbbá: „Az öngyilkos terrorizmus indítéka az, hogy bomlasztó, rettegést és nyugtalanságot keltő pszichológiai kárt okozzon. Célja, hogy negatív lélektani hatást gyakoroljon az egész lakosságra, nemcsak egy konkrét támadás áldozataira.” A kutatási eredmények szerint a hidegháború elmúltával a tettesek egyre kevésbé igazolják a támadásokat a marxista vagy a maoista tanítás ódivatú mumusával. Új, etnonacionalista ideológiákat vetnek be, fanatizmust, bosszút, történelmi jogot, területi jogot, égi jogot, SEMMILYEN JOGOT; az indokok az öngazolás és a tömeges temetések értelmetlen halmazaivá terebélyesednek. A 2000 elején meghúzott mérleg 14 országban 271 öngyilkos miszsiót számlált világszerte: LTTE = 168, Hezbollah = 52, Hamasz = 22, PKK = 15, PIJ = 8, Al-Káida = 2, EIJ, IG, BKI és GIA egy-egy. Az öngyilkosok harmada nő volt.

Most 10.33 van. Február. Olvasom az ügynököm értesítését, miszerint egy színház elállt „Bordászöld falak” című drámám bemutatásától, mivel a szöveg és a fenyegető közel-keleti háború között nemkívánatos metaforák képződnek, idézem: „individuais ellenállás a fölényes erőszakkal szemben”. Később a nap folyamán még bizonyára el fogom sírni magam. Talán neki kellene állnom képeslapokat írni: Szerelmem, ablakom alatt a Lago di Como kanyarog, fölötte az Alpok bavas hegycsúcsai ragyognak szemkápráztató erővel. A vízről lassan felemelkedik a pára, szikrát bányá a nap. Korán van, na de már itt a tavasz. Írom AZT. Egyedül vagyok. Hiányzol. Én.

Az említett levél után néhány héttel tényleg kitör a háború. Tekintet nélkül az én döntéseimre, metaforáimra és pillanatnyi vereségeimre. Behúzó a függönyöket. A szobámban savas eső esik, angyalok és gránátok hullnak. Kivörösödött, nemi szerv nélküli kisfiúk hevernek szerteszórva mindenütt, akár a szétört cserepek. Civilek és katonák menetszlopai vonszolódnak egyik szögletből a másikba. Foltokat hagynak maguk után a falakon, lepisált szőnyeget, kievett gulyáskonzerveket és végelgyengülésbe belepusztult öregeket. Hörgésük tollat és gránátrepeszeket görget a fölszaggatott földön. Munkasztalom fölött repülők hasítanak keresztül, szkennek a kéziratokat, a koponyámat, a bordáimat, a gerincemet és végtagjaim csontjait, jegyzik testhelyzeteimet, a bögrémben lévő folyadék összetételét és a háborús tájék felégetett nyomorúságát.

Fejemen szét pattant egy nukleáris felhő, hogy lassan, egészen lassan, alig hallható köhincselés kíséretében elüljön a robbanás pora, és feltűnjön a virágokkal és jelszavakkal ékesített város körvonala.

Széles utca. Leállított forgalom. Leoltott közlekedési lámpák. Az úttest és a járdaszegély között műanyag szalagok „Rendőrség” felirattal. Az emberek a kifeszített szalag és a homlokzatok között szorongnak. A tömeg lágyan hullámzik. Várják az ünnepi menetszlopot. Türelmesen.

A cselekmény egyszerű: a meg nem nevezett, jelentős politikusra várakozó tömegben felrobbantja magát egy öngyilkos nő. A bombarobbanás rádiusza tizennyolc méter.

Olykor megjídek a tulajdon mondataimtól. Elképzelem az embereket, amint olvassák a még meg nem írt szöveget. Nem kívánok hősnőt alkotni. Miközben én görcsölök, ő így beszél:

tik-tak tik-tak
tik-tak tik-tak
ez az első és utolsó bombám
tik-tak tik-tak
komoly arc vagyok a zászlók között
melyek a város kezében lobognak
a szemem üvegesen ragyog nedves és véres
a testem is üvegesen ragyog és véres
noha száraz
olyan száraz mintha szét akarna repedni
szilánkokká törni...
mind az ötven kilométer a húsom a csontjaim
százhetven centire széthúzva
néma vagyok
csak a bomba beszél
tik-tak tik-tak
tudom ki vagy!
igen, te!
NEKED BESZÉLEK
te úr, VIP, te jötevő, te szemét
csúf történetek keringenek rólad, amelyek téged természetesen nem érdekelnek
azt mondják, egy gömbölyű vörös gomb tulajdonosa vagy
és szétrobbantod vele a világot
ezt mondják, lehet, hogy hazudnak
de minden hazugság féligazság és nincs más választásom, mint hinni
azt mondják, félsz, hogy patkányméreggel megmérgeznek
azt mondják, vannak ételkóstolóid, akik hullanak, mint a legyek
meg tíz testőröd
meg húsz vérebed
ugatnak
azt mondják, készek meghalni érted
azt mondják, szigorúan bizalmas telefont tartasz az asztalodon:
csöng! csöng!
„Halló, itt vagyok.”
Várlak.
Légy pontos.
Hetek óta követlek
ismerem szokásaidat és titkaidat
Talán te is ismered engem?
Ábrándoztál rólunk?
Jó volt?
Emlékezned kéne rám, hiszen van: egészséges ajkam nyakam mellem mellbimbóim
fogaim vörös nyelvem hasam fenekem lábam csípőm...
pont, mint a többi nőnek, akik lesunyják szemüket ha rájuk kacsintasz.
Én egy talányos mosolyú maszk vagyok
a múzeumban találkoztunk

SAJKO, Ivana
„Családom története...”
„Költői módon a történelemről”
(interjú)
Magyar Lettre Internationale, 91

amikor Párizsban töltötte a hétvégét
 meglátogattad a Louvre-t, természetesen
 magaddal vitted a testőreidet meg az elkényeztetett szeretődöt
 osontál a termeken át, a nyilakat követve:

„Mona Lisa – egyenesen”

a csajod unta magát

„Mona Lisa – fel a lépcsőn”

az istennőket a képeken túl kövérnek találta

„Mona Lisa – jobbra”

neki már fájt a magas sarka

„Mona Lisa – még egy kicsit csak”

„Tudok olvasni”, felelte a csajod

Nem volt ínyére, hogy a tömegbe vegyültél

tolongtál a többi turista közt

megláztottad a nyakkendődet

magasra emeltem a karod

kilátszott az ideges izzadságfolt

és össze-vissza kattintgattad a fényképezőgépedet.

Te magad is csalódott voltál kicsit

tudom, csodát vártál, ehelyett azonban csak

füstüveget láttál, mögötte egy nő nevet

„Úgy mosolyog ránk, mintha élne”, mondtad hangosan

Gondolod, hogy a halott nők szebbek az élőknél?

Mona Lisa halott

a név, mely az arcképe alatt áll nem az ő neve

és egyáltalán nem nevet

csikorgatja a bölcsességfogait

kiköp ha ránéztek

kinyújtja rátok a nyelvét

Az én nevem Mona Lisa

a mosolyom nem fedi fel a fogaimat

az én nevem nem az én nevem

az én mosolyom megvetés

tik-tak tik-tak

tik-tak tik-tak

Összpontosíts a feladatra!

tik-tak tik-tak

Vesd ki a fejedből a hülyeségeket!

tik-tak tik-tak

Nincs menekvés!

tik-tak tik-tak

A testemben szabályosan üt az óra

még tizenkét perc és harminchat másodperc

TIZENKÉT PERC ÉS HARMINCHAT

MÁSODPERC!!!!

2.

Tizenkét perc és harminchat másodperc? Elég idő ahhoz, hogy az ember kitaláljon valamit, ami kevésbé banális, mint a szokványos közlekedési balesetek, a villanyáram a konyhai kisgépekben, a tetőről lecsúszó cserepek, a helytelen táplálkozás és a hirtelen betegségek? Olykor ostobán távozzunk, olykor kétségbeesetten, a történelem öt perc alatt legázol bennünket, mert nem váltunk se Buddhává, se Krisztussá, se semmilyen prófétává, aki kezdettől fogva világosan látott volna mindent. Mi csak csodálkozhatunk, olykor idézhetjük őket, s ha letelik mind a tizenkét perc és harminchat másodperc, egyszerűen csak felbukkanunk téves időpontban és téves helyen. Ennyi. Bizonyára nem volna tisztességtelen, ha kérnénk egy interludiumot távozás előtt, hiszen az elefántoknak van temetőjük, ahova visszavonulnak, amikor úgy érzik, hogy itt a vég, még Marlon Brandónak is volt ideje „Az utolsó tangó Párizsban” végén, hogy kivegye a szájából a rágógumit, és alulról a balkon korlátjára tapassa. Nem feledhetem azt a jelenetet. Magas mércét állított fel.

A szavak is készülődés a halálra. Így a halál után is tovább kitartanak.

Úgy kopog bennem a szöveg, mint őbenne a bomba. Elváltasz a többiek-től. Meg szeretném írni „Az igazság játéka” című jelenetet. Az első verziót, amit elképzelttem, a szemébe hajtom: hiteltelen mondatok nemlétező emberek szájába adva. „Ez téves irány, Sajko”, mondom. Az agyamban elcsípem a tényeket, amelyek igazak lehetnének, ám mindaz, amit bebizonyíthatnék,

roppant túlzásnak tűnik: karizmatikus vezérek, akiknek a diagnózisa pszichózisra vall, fényképezkedés temetéseken, rózsaszín ruhába bújtatott szíami ikrek az újságok címlapján, életre kelt Elvisek és James Deane, boldogtalan molett nők, akik emberi jogaikat követelik, idióta vetélkedők, melyek médiaszárokat indítanak útnak, takarítóbrigádok, melyek feladata a rágógumi felkaparása a járdáról és a szar fölszedése, csak hogy a szar továbbra is a fejekben van, a szar a nyelvek hegyén van, a viccek, a töltelékszavak meg a harci kiáltások is csak szar, a szar sokkolja azokat a különcöket, akik még mindig, mindennek ellenére hisznek Istenben, annak ellenére, hogy az én szobámban is széttörték az angyalok, hogy félni kezdtünk a Naptól, hogy az állatok is a szemünkbe nevetnek már. Arra jutok, hogy nincs értelme kigondolni „Az igazság játékát”. Elálllok attól, hogy feleleteket irkáljak a kérdésre, mely egyesek számára kínos, mások számára nevetséges, egyesek számára borzalmas, mások számára légből kapott: „Mit csinálnál, ha már csak tizenkét perced és harminchat másodperced lenne hátra?” Ezt a játékot olyanokkal kell játszani, akiket ismerek. Megszervezem a világhálón. A számítógémem levelezőlistáján keresztül küldöm szét a kérdést. Egy hét alatt felhalmozódik az asztalomra a titkos archívum, mely barátaim, ismerőseim, anyám elképzelt halálát tartalmazza. . . A fiktív nő, akinek majd cafatokra szakad az arca, kirepül a szögdréből a szeme, szétszakadnak a csigolyái, és az egész teste eltűnik a száraz városi porban, ez a nő most vértelen látványosságnak tűnik. Hamis halála, melyet ujjaimmal tapintok, és a hamis idő, mely a fejemben kettyeg, az előttem lévő archívumhoz mérten ártalmatlan tények csupán. Az emberek, akiknek legalább egy pillanatra alkalmam volt megérinteni a testét, megrendezik a halálukat. A szabályok ugyanazok. Az idő ugyanaz. Mégis minden teljesen más és hasonlíthatatlan, mert van arca.

Hol nevetek, hol sírok, és reménykedem, hogy senki se hall meg. Idemácsolok néhány töredéket:

12 perc 36 másodperc?

Gondolban elbúcsúznék az emberektől, akiket ismertem. . .

Talán kifeküdnék a napra, és lehunynám a szemem. . .

Semmit, valószínűleg csak lélegeznék. . .

Elbúcsúznék mindenkitől, például így: Elegem van a stratégiákból, a beszámolókból, az üzleti tervekből és hasonlókból. Példát veszek Che Guevaráról, és beálllok gerillának. . .

Nézném az órámat. . .

Beszarnék. Azon gondolkodnék, hogy mit fog szólni a Teremtő, ha így összeszarva elébe kerülök. Kit érdekel, ki ő, Allah, Jahve vagy Jézus?

Leülnék zenbe. . .

Nem csinálnék semmi különösöt. . . de miközben azt csinálnám, amit egyébként, a szeretteimre gondolnék. . .

Leinnám magam a sárga földig. . .

12 perc 36 másodperc?

Számolnám a másodperceket.

Levetkőznék meztelenre és elévznék, magam elé képzelve valakit, akivel mindig is szerettem volna szeretkezni. . .

Elhúzódnék valahová, ahol egyedül lehetek. . . ha, mint remélni merészelem, lenne hozzá erőm, bátorságom és eszem.

Elindulnék megváltani a világot. . .

A gyerekeket szolgatnám. . .

12 perc 36 másodperc?

Megosztanám valakivel ezt az időt. . . nem tudom, kivel. . . nem tudom, milyen sorrendben. . . csak nem sajtókonferencia lenne ebből?

Azoknak szentelném gondolataimat, akiket a legjobban szeretek. . .

Először is halálra röhögném magam attól a harminchat másodperctől, aztán rögtön agyonlőném magam, mert minek várakozni és az időt vesztegetni. . .

Bámulnék a messziségekbe, aztán megnézném, hogy a jobboldali pecabotom valóban mozog-e, vagy csak úgy tűnik, a nagy folyó örökké változatlan folyása miatt.

12 perc 36 másodperc?

Megpróbálnék rendet vágni ebben az időben, és feltenném magamnak a kérdést, hogy miért teszem ezt mindig.

Beinnám a szememmel, amit csak lehet, és lélegeznék, lélegeznék, lélegeznék. . . egészen nyugodtan.

Fognám a legszebb, vékony falú poharat és telitölteném csurig. . . kinyitnám a bejárati ajtót. . . kinéznék az ablakon. . . üzenetet hagynék az asztalon. . . gondolataim egy részét megosztanám beteljesületlen szerelmemmel. . . az utolsó harminchat másodpercet a fotelben ülve tölteném. És itt a vége.

3.

Zsúfolt utca. A zászlócskák szép rendben gyakorolják a hisztérikus lobogást a politikus ünnepélyes fogadása alkalmából. A híradóban gyakran látni hasonló ceremóniákat: felhevült arcok, kinyújtott karok, ujjongó tömeg, várakozó tömeg, örvendező, izzadó, nyakát nyújtogató tömeg, szülők a nyakukba kapott gyerekekkel... Hogy jobban lássanak a gyerekek? Mit? Sötét ablaküvegek, leállított forgalom. Azért van itt ez a sok ember a tömegben settenkedő besúgókkal, mert valamennyien szeretik a demokratikusan megválasztott kormányukat, mely holt szemaforok között, szirénázva, biztonsági szolgálat kíséretében, pánikszerűen hajt át a városon, miközben a tetőkről mesterlövészek kémlelnek.

A hatalmas tülekedésből kiront az útra egy kutya. Az első limuzin lefékez. A kutya zavartan bámulja. A tévé közvetíti a repeső zászlócskákat meg a lelkesedés szétfeszítette állkapcsokat. A kerekek keresztülmennek az állaton. Aztán a következő autó, meg az utána következő, meg még egy. A kutya teste szétömlik az aszfalton, akár a tojásrántotta. Mire az egész menet keresztülgázol rajta, semmi sem marad belőle. Mi sem történt. Fura.

tik-tak tik-tak
tik-tak tik-tak
tik-tak tik-tak

harminc másodperc alatt elvonulnak a kamionok a katonákkal
fél perc szünet:

egy, kettő, három, négy, öt... huszonnyolc, huszonkilenc harminc
aztán négy perc a díszmenetnek:

forgalmi rendőrség
díszegyenruhás rendőrök
motoros rendőrök
katonai rendőrség
speciális rendőrosztag
civil rendőrök

rendőrök, akik nem is látszanak rendőrnek
de mindenütt ott vannak
szimatolnak és fülelnek
vezénylik a tömeg üvöltözését
ismét rövid szünet

páncélozott járművek jelennek meg az utcasarkon

első autó: diplomácia
második autó: testőrség
a harmadikban: ő

A HARMADIK

hosszúkás páncélautó
feketére polírozva

halottaskocsi ugyanolyan zászlócskákkal

lassan siklik
kamerák kísérik
nesztelenül lassít
megáll

a várakozás szünete

az élő közvetítést reklámok szakítják félbe

a tömeg hullámozása egy pillanatra megfagy

valamennyiünket megdermeszt a hosszú szimultán belégzés

Van időm felidézni elmúlt éjszakai álmomat:

Egy szigeten élek. Nem számolom a hét napjait, és nem tudom, hány éves vagyok. Egy reggelen több tucat hajó úszik be az öbölbe. Katonákkal. Bejelentik, hogy kitört a háború. Elkezdődik a partraszállás: az első, a második, a harmadik, az ezredik... a katonák névtelenek és számbeli fölényben vannak. A távolból repülők hallatszanak. Szakadás az álomban, aztán a következő epizód. A szigeten disznókondák legelnek. Ezer meg ezer disznó. Mindenütt bűz és füst. Valakik forgatják a nyársakat. Ünneplik a győzelmet. Nem tudom, kinek a győzelmét. Sehol nem látom sem a veszteseket, sem a győzteseket, csak disznókat látok. Forognak a nyárson. Bőrük vörösön izzik, aztán meglilul, aztán megfeketedik, mígnem a testek és a botok is szénné állanak, majd porrá válnak. Ismét egyedül vagyok a szigeten. Mindenütt hamu.

INDULÁÁÁS!

a speciális egységek átrendeződnek
határozott csizmadobogás

akrobatamutatványok a fegyverekkel

a harmadik limuzin körül fal keletkezik a sisakokból meg a páncélmellé-
nyekből

a kamerák ismét működnek

nyílik az ajtó

kiszáll az autóból ŐŐŐŐŐ

jeltelen arc

öltöny, nyakkendő és lakkcipő

behúzza a hasát és leszorítja az állát

fényképezkedésre kész:

első villanás – komoly arc a holnapi hírekbe

második villanás – jelentőségteljes póz a lapok archívumába

aztán egy mosoly a közönségnek

üdvözlí a száz meg száz zászlócskát

a szemével végigszánt rajtuk

vár engem

a szeme sarkából a tömegre néz

minden remeg

minden hullámozik

korog a gyomra

éhes vagy fél?

a nép eufóriája túlharsogja a nyüszögést

a *Sweet Jane*-t dúdолоm

senki se hall

SENKI SE HALL SEMMIT

csak én értem belei vertyogását

tudom, hogy itt vagyok

integetek neki

tik-tak tik-tak

megtanultam gyűlölni őt

ezt fejből megtanultam

4.

A nő nem kíván kontaktust teremteni. Még mindig nem értem, mért csinálja velem ezt. A kérdéseimre nem válaszol, hiába fenyegetem, akkor sem. A bátorság a génjeibe van írva, mintha veleszületett tehetsége lenne hozzá. Vagy talán nem is bátor egy csöppet sem? Csak buta? Gonosz? Megzsarolták? Nyugtatót szed? A béka segge alatt van? Talán elég lenne, ha egyszerűen csak az arcába köpnék és kikapcsolnám azt az órát, mely a másodperceket üti?

Másrészt azonban én gyáva vagyok, és azzal vigasztalom magam, hogy ha nincs is tehetségem hasonló hőstettekhez, annál jobban igénybe veszem a lét-fenntartási harc.

Ma nem hallom a hangját. Mintha elhallgattatta volna a kotorászás a régi újságcikkek, kutatások, interjúk, a tanúkkal folytatott beszélgetések között. Úgy érzi, hogy megkérdőjelezték. Félreszorították. Meg van győződve, hogy én őt nem szeretem. Ez nem igaz. Csak pillanatnyilag nincs erőm legitimálni. Érveim sincsenek. Semmi kedvem a védelmére kelni. Mi ketten nem vagyunk egyformák, csak véstesen közel kerültünk egymáshoz: ő belépett az én fejembe, én pedig az övébe. Ő egy bomba, melyet nem fogok elhajtani.

Felolvasom neki a levelet, melyet a barátomtól kaptam: „Biztos vagyok benne, hogy a bombanő tekintetében is megbúvik valami leírhatatlan csábítás. Megcsókolhatom-e a bombanőt az én épp elég számító, gyáva szívemmel, valamikor a szétrobbanása előtti kilencedik percben? Szép; a lila cipője, nem tudom, miért, de egy igencsak üres pillanatra emlékeztet. Talán az üveges szeme teszi széppé, talán a némasága, talán azért szép, mert én ilyennek akarom, talán azért, mert manapság a szépség, ha nem is olcsón, de némi pénzért megvásárolható, talán azért szép, mert ennek így kell lennie...”

tik-tak tik-tak

fölvettem a Prada-Meinhof márkájú gyilkos bugyit és az explozív melltartót

tik-tak tik-tak

tragikomikus adalék történelmi szerepemhez

tik-tak tik-tak

én vagyok a bomba-nő

cafatokra szakadnak tőlem a karosszériák

csatlakoztak az akcióhoz, hanem az a vágy vezérelte és töltötte be őket, hogy terrort és rettegést lopjanak az ellenség szívébe.”

Mielőtt 1994 őszén felrobbant volna, Hisham Hamed ezt írta: „Kedves családomban, kedves barátaim, könnyekkel a szememben, szomorúsággal a szívemben írok nektek. Csak azt akarom mondani, hogy elmegyek, és kérem, hogy bocsássatok meg...”

Az 1971-ben kiadott „Városi Gerillák kiáltványá”-ban, melyet Ulrike Meinhofnak tulajdonítanak, ez áll: „... inkább legyetek óvatosak, nehogy belebonyolódjatok olyasmibe, ahonnan többé nincs menekvés.”

5.

Három okból váltak a nők az öngyilkos merényletek legkívánatosabb rekrutáivá: egy – a nők kevésbé gyanúsak, kettő – a férfiak számos konzervatív társadalomban tartózkodnak a nők megmotozásától, három – a nő terhesnek tette magát a ruhája alatt hordhatja a robbanószerkezetet. A nők toborzása az öngyilkos egységekbe gyakran kényszer alatt folyik, azaz megbélyegzéssel zsarolják őket. Azokat a nőket, akiknek a társadalmi státusza bármely szempontból problematikus, akiket elcsábítottak, megerősöztak vagy csupán vádolták őket promiszkuitással, házasságon kívüli viszonyokkal, rákényszerítik az öngyilkos erőszakra, mint ami társadalmilag rehabilitálja őket, és visszaadja a család becsületét.

az én bombám egy metronóm
tik-tak tik-tak tik-tak
testem gyúlékony anyag
tik-tak tik-tak tik-tak
be vagyok fonva drótokkal és cellulusszal
a robbanóanyag a bőrömhöz simul
a robbanóanyag a mellem alatt van
a csigolyámra erősítve
a méhembe dugva
szülni fogok

Szülni fogok, mint az anyám, aki félt a szüléstől. Tény, hogy szembe kell néznie velem, és neki is szembe kell néznie velem, miközben tudom, valószínűleg nem lesz esélyem arra, hogy okosabb legyek, mint ő, mert bizonyára idejekorán rá fogok futni valakire, aki erősebb lesz nálam, akinek nagyobb lesz a tenyere, és meggyőzőbbek lesznek a mondatai, mint az enyéim, aki meg fogja nekem magyarázni, hogy anyám hiába is igyekezett. Ettől a gondolattól görcsbe rándult anyám pocakos teste. Sikoltzott és sírt, abban a hitben, hogy soha nem kellett volna előbújnom a lába közti hasadékból. Egyébként a horoszkópom is rossz volt. A nővérei állítólag erővel öltöztették át a kórházi hálóingbe. Kövéren és felfúvódva hanykolódott a kórházi csempén. Aztán beszökött a mosdóba és bezárta maga mögött az ajtót. Ordított: „Nem akarom! Nem akarom!”, míg meg nem jelent az ügyeletes orvos. Csöndesen bekopogtatott az ajtón, és gyöngéd, komoly hangon a tudtára adta: „Szülni fog. Most már nincs menekvés.”

az én anyaságom rövid lesz
nem fogom megpillantani a saját gyerekem torz grimaszát
az ő MAMÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁÁja el fog tűnni mások siratóiban
a bombám kívülről húsít, belülről pedig melegít
a fiam ő, aki sohasem fogant meg
a szeretőm, akit nem kívántam
szeretkezünk
érzelmek nélkül
hidegen
orgazmus nélkül
nem jutunk tovább az előjátéknál
belém nyomták
rám kapcsolták rám szögezték rám ragasztották belém dugták
nekem csak ki kell őt nyomnom
szülési fájdalmak nélkül
törvényes apja nélkül aki bátorítana és fogná a kezem
a hidegvérű orvos nélkül aki szerint minden a legnagyobb rendben
vajúdás nélkül
hangtalanul
csak ki kell engednem őt
akár egy lágy buborékot, mely szét fog pattanni a levegőben
mint egy rövid, szokatlan hangzású fingot
BUMM

Bé Ú eM
közönséges banális bumm
mely hatalmas robbanással fokozódik
mely le fogja hasítani a bőrömet a sejtjeimről
az izmaidat a csontvázamról
elválasztja a csontot a csonttól
a szívet a tüdődtől
a májat a vesétől
az epét a gyomortól
soha senki nem fog tudni összerakni többé
soha senki sem fogja megkérdezni, hogy miért
miért kérdezem, hogy
miért?
ISTENEM, MIÉRT????????!!!!!!

„Ne ordíts, te buta liba. Szétlyuggatja az agyam a hisztérikus fecsegésed. Csinálj, amit akarsz, csak hallgass el. Kapcsold ki azt az átkozott agygépezetet! Csöndre van szükségem. Fáj a fejem. Megöl a fejem. Reggel elindul a fájdalom a két halántékom felől, hogy dél körül találkozzon a homlokomon, pontosan a két szemem fölött, és elkezdjen ketyegni, ketyegni, egyre erősebben, ütni, vágni, szúrni, olyan szörnyen, olyan borzalmasan, hogy paranoiás félelem fog el:

Vajon ép még a fejem, vagy már darabokra hullt?

Talán csak nem majomfejjé deformálódik a koponyám, miközben lassan, fájdalmasan átalakulnak a csontjaim?

Nem akarok tükröket, nem akarok látogatókat és kérelmezőket. Egyedül akarok lenni. Mit akarsz? Mindenki akar valamit? Fontos ember vagy? Rossz neked? Ki mondta, hogy könnyű lesz? Vannak intézmények, amelyek törődnek az ilyenekkel, mint te – fordulj hozzájuk, noha képtelen, hogy bárki segíthet rajtad. Mindenkinek megvan a maga baja. Nézz rám. Azt hiszed, nekem könnyű? Én vagyok az Isten. Kretének vesznek körül. Tehetségtelen hülyék, akik össze-vissza pletykálnak rólam. A hátam mögött! Már két hete nyikorog a forgószékem. Már két hete nem jön senki, hogy megolajozza ezt a kibaszott nyikorogó csavart. Idióták. Idióták vagytok ti mind. Nincs kedvem többet huzakodni veletek. Csöppet sem vagy különb a többinél: unalmas vagy, kiszámítható, és tényleg nem tudom, miért csöngetsz nálam. Az biztos, hogy nem fogok ajtót nyitni neked. Soha többé senkinek. Menj innét! Teletömöm magam fájdalomcsillapító tablettákkal, és megpróbálok aludni egy kicsit. A kérdéseidre nincs válaszom. Nem érdekelnek a problémáid. Elhatárolom magam minden cselekedetedtől. Mosom kezeim. Ha lármázni akarsz, jegyezd meg, hogy betömtem a fülem vattával. Nem érdekel. Egyébként rosszul festesz. Sápadt vagy.”

6.

Negyed hétkor kelt. Egy ismeretlen hotelben, ismeretlen városban. Kinézett az ablakon. Könnyű pára. Még mindig égtek az utcai lámpák. Hideg van kint, gondolta. Álmosnak tűnt a város. Itt-ott egy autó bekapcsolt reflektorokkal. Erős nyomást érzett a beleiben, és beszaladt a mosdóba. Az idegességet nem lehet kiszarni. Aztán lenyelt egy nyugtatót. Visszament az ablakhoz, és várta, hogy elmúljon az idegessége. A „nincs menekvés” mantrázása mintha kicsit megnyugtatta volna. Pontban hétkor lement reggelizni. Az étterem félig üres. Péksütemény, meggydzsem, kávéillat. Az első utasítás, amit kapott: viselkedj normálisan. Hát ő normális. Minden normális: a reggeli étvágy, az emberek az asztaloknál, a hang, ahogy a szülők a gyerekeiket nyugtatják, a mód, ahogy a kenyérrre kenik a margarint, a juice a poharaikban, a juice a poharában. . .

Mely pillanat az tehát, amikor minden abnormálissá válik?

1991. április 21-én Thenmuli Rajaratnam, akit Dhanunak neveztek, Sriperumbudurban felrobbantotta magát a választási kampányra összegyűlt tömegben. A merényletnek tizenhét áldozata volt, köztük Rajiv Gandhi, India miniszterelnöke.

1998. február 7-én Colombóban, Sri Lanka fővárosában egy ismeretlen nő megölte magát egy ünnepségen. Kilenc embert vitt magával.

2002. március 29-én Jeruzsálem elővárosában egy szupermarketben szétrobbant a tizennyolc éves Ayat al Ahras. Több mint húsz ember vesztette életét.

Már nincs mit tenni
milyen ostoba, veszélyes és naiv kijelentés ez.
A „Már nincs mit tenni” című filmben
hallottam ezt a mondatot.
Hogyhogy nincs mit?
Mindig megölheted magad, gondoltam

A forgatókönyv meg van írva
 az előadás elkezdődött
 a közönség tapsol
 lámpalázam van
 de nincs menekvés
 csakis a színpad felé
 reszket a térdem és vacog a fogam
 én különleges vendég vagyok
 én egy bombasztikus meglepetés vagyok
 ÉN MAGAMON KÍVÜL VAGYOK, de nem gondolkodok erre
 nem készültem se beszéddel, se dalocskával, még csak egy viccel sem
 csupán a pánik című kis szkeccset tudom eljátszani
 ostoba szkeccs
 senkinek sem fog tetszeni
 Holnap beletapasztanak a címoldalak zsíros betűibe:
 AZ ÁLLAMI ÜNNEPSÉG MILITÁNS EPITÁFIUMA...
 FEKETE PÉNTEK A...
 A MÉSZÁRLÁS FELFOKOZTA A FESZÜLTSEGET...
 PARANOIA AZ ÖNGYILKOS SZÖRNYETEGEK MIATT...
 A BOSZORKÁNYTÁNC ÁRTATLAN ÁLDOZATOKAT SZED...
 Hát nincsenek jobb szerepek?
 Hát ennyire tehetségtelen lennék?

Voltak-e valaha színházban úgy, hogy közben egy iskolai osztály özönlött
 be a nézőtérre? Rájuk se hederítettek, talán nem is szeretik a gyerekeket,
 teljes mértékben ignorálják őket, a műsorfüzetet tanulmányozzák, átnézik
 a szereposztást. A drámát természetesen előzetesen elolvasták. Elalszanak
 a lámpák, nézik az előadást, időről időre sustorgást és röhöngést halla-
 nak a hátsó sorokból, a színészekre összpontosítják figyelmüket, már beleél-
 ték magukat az előadásba, mikor egyszer csak a sötétben valaki erőteljesen
 rávág a tenyerével egy felfújó nejlonzacsckóra. Felugranak a székről, a prima-
 donna elbotlik és kibicsaklítja a bokáját, az ügyelő segít neki elhagyni a szín-
 padot, a statiszták kizökkentek és gyűlölettel bámulják a közönséget, hátul
 az egész osztály dől a röhögéstől. „Ki ez a bunkó?“, gondolják magukban.

ÉN.

Mindig is ez volt a szerepem.
 NEVEZZENEK MONA LISÁNAK
 minden egyéb titok
 minden további tény a levegőbe fog repülni:
 a nevek, a dátumok, a titkos tervek és megállapodások,
 minden gyermek ábrándozás arról, hogy egyszer mintaszerű negyvenes
 hölgy leszek
 és szerény halott, ki hangtalanul emelkedik az egekbe.
 Egy biztos – tíz év múlva gazdasági nyereség
 tiszta profit leszek:

trikók, sapkák, poszterek, CD-k, divatkollekciók, életrajzok és dokumen-
 tumfilmek, konferenciák, kerekasztalok és tömött szállodák. Egész estét be-
 töltő filmet fognak forgatni rólam, a híres színésznővel a főszerepben. Kis
 zászlócskákat lengető statiszták töltik föl a díszletet. Tömegjeleneteket ren-
 deznek. A tömeg közepébe helyezik a sápadtra púderezett filmszallagot. KA-
 MERA! INDUL! Közelkép mutatja majd gondterhelt arcát és kifejezéstelen
 szemét. Egy ideig bámul majd a kamerába, aztán elstutogja ama buta, elkop-
 tatott mondatot:

„Már nincs mit tenni.”

Ide erre a szaros helyre vonzom majd
 a KÉSZPÉNZT KÉSZPÉNZT KÉSZPÉNZT
 a történelmet a kultúrát a turistákat
 Erre a pontra, ahol most állok, emléktáblát helyeznek kőbe metszett felirat-
 tal:

Mona Lisa – természeti katasztrófa
 tornádó földrengés vulkánkitörés
 vért fogok köpni lávához hasonlatos
 talán sajnálom
 de nincs menekvés

A zászlócskák szelet csapnak. Egy nő, aki mintha lisztbe hengergette volna
 az arcát, előretolokodott az első sorba. Utójára beszélget el az elméjével. Az
 elme veszít. Talán mégiscsak jó lenne, ha valaki végre megjavítaná az Isten
 kibaszott, nyikorgós székét.

tik-tak tik-tak
 tik-tak tik-tak
 az én bombám egy ideges féreg
 lassan kígyózik a hátgerincemen
 a fejem felé kúszik
 a nyakam körül tekereg és a hajam alatt
 bebújik a fülembé
 a féreg megkérdi:
 „Még mennyi?”
 Abbahagytam a számlálást.
 „Miért nem nézel az órádra?”
 Mindegy.
 „Inkább menekülj, míg van időd.”
 Nem félek.
 „Le fognak leplezni.”
 Nem vagyok gyanús.
 „Bombát hordasz!”
 És ártatlan arcot.
 „Mindenki furcsán néz rád.”
 Kicsoda?!

Nem. Nem hívhatom fel magamra a figyelmet.

„Már úgyis észrevettek.”
 Nem tudsz zavarba hozni.
 „Segíteni akarok rajtad.”
 Hazudsz. Azt akarod, hogy lépjek vissza.
 „Nos?”
 Nincs menekvés.
 „Mindig ezt ismételtetted?”
 Így igaz.
 „És ha mégis van menekvés?”
 Nincsen.
 „Szeretnéd, ha lenne?”
 Már késő.
 „Talán mégsem robban fel?”
 De fel fog.
 „És ha mégsem?”
 Túlélném.
 „És a többiek is.”
 Világos.
 „Szeretnéd, ha így lenne?”

...

„Csak kérdezem.”
 Hallom.
 „Szeretnéd túlélni?”
 Nem.
 „Ezt bemagoltad?”
 Hagyd abba.
 „Ki tanított meg rá?”
 Hallgass.
 „Kit védelmez?”
 Magamat.
 „Egy szavadat sem hiszem.”
 Nem is kell.
 „Hogy hívnak?”
 Mona Lisa.
 „Ne szarozz! Megint hazudsz.”
 Bizonyítsd be.
 „Tudom az igazi nevedet.”
 Mit érsz vele. Én elfelejtettem.
 „Megmondom.”
 Nem hallgatok rá.
 „Nem tudod, mit csinálsz.”

Tudom.
 „Nem vagy magadnál.”
 De igen.
 „Nem fizetődik ki.”
 Honnan tudod?
 „Semmit sem értesz.”
 Te nem értesz semmit.
 „Veled nem lehet beszélgetni.”
 Akkor fogd be végre.
 „Nyomtalanul el fogsz tűnni.”
 Már eltűntem.
 „Fölhagysz végre ezzel?!”
 NEM!
 NEM!

A bombám féreg a pánikban
 befészkelte magát a fülkagylómba és reszket a félelemtől
 a remegés átmegy az államra, a kezemre, a térdemre
 a féreg lassan utat fúr a fülemben
 BUMM

KILYUKASZTOTTA A DOBHÁRTYÁMAT!

Váratlan zaj a jobb fülemben
 Átkozott féreg!
 A fülem mögött vékony patakban vér csorog
 a féreg bekúszik a repedt dobhártyán
 az agyam felé araszol
 már nem hallja a ketyegést
 csak a szívizom mély hangját
 dum-dum dum-dum dum-dum
 a féreg szétrág
 a féreg megijeszt
 a féreg háborgatja gépezetem rendszerét
 a féreg reális veszélyt jelent a projektumra nézve
 a féreg a gyanakvás hangja
 a féreg belső ellenség
 a féreg idegen hatalmak bérence
 nem akarom hallani
 megtiltom magamnak hogy hallgassam
 „Sweet Jane, sweet sweet Jane...”
 a féreg sikít:

„A te agyad kimosták kikefélétk legyalulták! A te agyad teli van tömve jelszavakkal és ki van húzva az áramból! Csupa jelszó, meg egy halom robbanóanyag! Belenéztl valaha is? Félelmetesen néz ki: tompa, szürke, levegőtlen, és életjelet sem ad!”

Pontosan. Az én agyamból NINCS MENEKVÉS.

„Kapcsold be azt a kimosott áramfejlesztőt! Kapcsold be a tévét! Hangoítsd fel! Váltogasd a csatornákat! Tedd fel a szembogarad a szemed fehérjé-re! Vágd el a huzalokat!
 MÁR CSAK ÖT PERCED VAN!!!!”

Elegendő a dicsőséghez.

„Szellőztess ki az agyadat. Nyiss ki minden ablakot! Lépj működésbe! Engedj ki! ÉN NEM AKAROK A LEVEGŐBE REPÜLNI!!!!”

Nincs menekvés, te áruló féreg.

A másik fénykép egy-két másodperccel a robbanás előtt készült. A kép középpontjában Gandhi látható fehér ingben. Bal tenyere egy befont hajú kislány fején pihen, aki versikével köszöntötte. Mintha át akarná ölelni a kislányt, akinek a fejcskése a férfi arca felé fordul. A hajfonatok végén fehér masni. A háttérben a tömeg meghatódva nézi a jelenetet. A rendőr a kép jobb sarkában szintén a hamarosan bekövetkező ölelés felé néz. Balról Dhanu lép a kép előterébe. Értékes gyöngyöt visz ajándékba. Látszik a tarkója, a zöld sál egy részlete és a hajába font finom, rózsaszín virágok csokrai. A fénykép nem árulja el az arckifejezését. Talán egy lépésnyire van a miniszterelnöktől meg a kislánytól, aki hiába várta az ölelést. Senki sem néz Dhanura. Mintha látathatatlanná volna. A túlélő tanúk szerint a robbanás előtt sikerült megérintenie Rajiv Gandhi karját. Ekkor végre bizonyára találkozott a tekintetük.

Az én rövid, csöndes női életem
 dübörgő halállal ér véget
 és kérdésekkel, melyekre sehogy sem tudtam válaszolni:
 Vajon ez az én öngyilkosságom hősi cselekedet?
 Vajon hősi cselekedetet rejt ez az öngyilkosság?
 Rákényszerítettek vagy elcsábítottak?
 Jól megtanultam a szerepem?
 Gyűlöllek én téged egyáltalán?
 Átfurakszom a tömegen és a zászlócskákon
 egyre közelebb vagyok hozzád
 áthatsz
 érezlek az orrcimpáimban
 nagy vagyok
 kőkemény, mint egy szfinx
 félig állat félig nő
 összeszűkült a pupillám
 mellem a mellső lábamra támasztottam
 ugrásra készen állok:
 súlyos testem alá szorítlak
 nyelvemet végighúzom arcodon
 karcolásokat hagyok rajtad
 be fogod inni forró nyálas leheletem
 süt?
 undorodsz?
 hasamban szétbomlik a megevett állatok húsa.

...
 Állj! Itt az ideje, hogy kérdéseket szegezzek neked.
 Első kérdés: AZT HISZED, HOGY TE JOBB VAGY NÁLAM?
 Második kérdés: AZT HISZED, HOGY SAJNÁLNAK MAJD?
 Harmadik kérdés: ELKÉSZÜLTÉL?

...
 Elébe ugrom
 látom a szemét
 nincs meglepve
 vár rám
 keményen megszorítom a karjaimmal
 ölelem ölelem
 a hasamból kigördül a bomba
 megkezdődött a szülés vergődik
 bocsáss meg
 bocsáss meg
 suttogom
 de nincs menekvés
 mindketten az aszfaltra zuhanunk
 ő keményen belevéri a fejét a talajba
 megnyugszik
 így maradunk fekvé
 elrejtettem az arcom az álla alá
 jó szaga van
 ajkam a nyakára tapad
 csókolom őt
 félek
 FÉREG, HOL VAGY, FÉREG...
 VÉGE

8.

Két fényképet tartok az asztalomon. Haribabu, a sriperumbudurai helyi fényképész felvételei, aki a többi áldozattal együtt szétrobbant Rajiv Gandhi meggyilkolásakor, 1991 tavaszán a választási kampányban. Az első fényképen Dhanu látszik a társával, Sivarasannal, akinek az volt a feladata, hogy utána járjon, ki lehet-e kerülni a rendőröket, hogy megközelíthessék a célpontot. Néhány ember áll körülöttük, akik feszülten várják a miniszterelnök érkezését. Dhanu ugyanabba az irányba tekint, mint a többiek. Narancssárga ruhában van, mindkét vállán olajzöld színű sál van átvetve. Gyöngyörű szantálfa-gyöngysort tart a kezében, amit kiváló embereknek szoktak ajándékba adni: krikett-játékosoknak, szerzeteseknek, minisztereknek, elnököknek. Bal csuklójukon mindketten karórákat viselnek. Két szinkronizált nő, akik nem keltenek feltűnést. Dhanu bombát rejteget a ruhája alatt.